

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

19 במרס 2008

375

י"ב באדר ב' התשס"ח

עמוד

474 ..... הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון), התשס"ח-2008

הצעת חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (תיקון), התשס"ח-2008

1. תיקון סעיף 2 בחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 2 –
- (1) לפני ההגדרה "הרמטכ"ל" יבוא:
- "בית דין צבאי מחוזי", "בית הדין הצבאי לערעורים", "שופט עמית" ו"שופט צבאי-משפטי" – כמשמעותם בחוק השיפוט הצבאי;
- "בית הדין הצבאי לביקורת" – בית דין צבאי שהוקם לפי סעיף 10ג(א);
- "בית הדין הצבאי לערעורי כלואים" – בית דין צבאי שהוקם לפי סעיף 10ד(א);
- "ועדת השרים" – ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, כמשמעותה בסעיף 6 לחוק הממשלה, התשס"א-2001²;
- "חוק השיפוט הצבאי" – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955³;
- "יום הכליאה" – יום מתן הוראת כליאה זמנית לפי סעיף 3א או יום הוצאת צו כליאה לפי סעיף 3, לפי המוקדם מביניהם;
- "הממונה" – אחד מאלה:
- (1) קצין צבא הגנה לישראל בדרגת אלוף משנה ומעלה, שהרמטכ"ל או ראש אגף המודיעין של צבא הגנה לישראל הסמיכו לכך;
- (2) ראש מחלקת חוקרים בשירות הביטחון הכללי, שראש שירות הביטחון הכללי הסמיכו לכך;

ד ב ר י ה ס ב ר

פגיעה בביטחון המדינה או שמירה על חיי אדם, ואפשרות ביקורת שיפוטית לעניין זה שלא בנוכחות הכלוא, הסדרים למצב לחימה מיוחד וכיוצא באלה. זאת, הן בעקבות אירועי מלחמת לבנון השנייה והן לאור חלק מהערות בית המשפט המחוזי בב"ש (ת"א) 90512/06 מדינת ישראל נ' חסאן מסעוד חסין עי"אד ואח' תק-מח 2006/3), 2007 (להלן – פס"ד עיאד), שערעור עליו תלוי ועומד בימים אלה לפני בית המשפט העליון (ע"פ 6659/06 עיאד ואח' נ' מדינת ישראל).

סעיף 1 מוצע לתקן את סעיף 2 לחוק ולהוסיף בו הגדרות המתחייבות נוכח השינויים המוצעים בחוק. פירוט ההגדרות המוצעות מובא בהמשך. במסגרת דברי ההסבר לסעיפים 3 עד 5 להצעת החוק.

כללי המטרה של חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן – החוק), היא עיגון הסמכות, העולה בקנה אחד עם הוראות המשפט הבינלאומי ההומניטרי, לכלוא איש כוח אויב שאינו שבוי מלחמה, עד לתום פעולות האיבה בין מדינת ישראל לבין אותו כוח. כמו כן, החוק בא להבטיח כי כליאה כאמור תעמוד לביקורת שיפוטית ותיבחן בעיון תקופתי, וכי הכלוא יזכה לתנאי כליאה הולמים, שלא יפגעו בכבודו ובבריאותו. (ר' דברי ההסבר להצעת חוק כליאתם של אנשי כוחות אויב שאינם זכאים למעמד של שבויי מלחמה, התש"ס-2000 (הצ"ח התש"ס, עמ' 416)).

מטרת הצעת החוק היא להסדיר נושאים שונים בחוק בעניין כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים ובכלל זה, קיום שימוע לפני קבלת החלטה על הוצאת צו כליאה, כליאה זמנית עד להוצאת הצו (והתאמת מועדי ביקורת שיפוטית לעניין זה), דחיית פגישה עם עורך דין מטעמי

¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 192.

² ס"ח התשס"א, עמ' 168.

³ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

”מקום כליאה” – כל אחד מאלה:

- (1) מקום שקבע שר הביטחון בצו, לצורך הוראות חוק זה;
  - (2) בית סוהר כמשמעותו בקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל”ב-1971⁴;
  - (3) מקום מעצר כמשמעותו בסעיף 7 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ”ו-1996⁵;
  - (4) בית סוהר צבאי כמשמעותו בסעיף 505 לחוק השיפוט הצבאי;
  - (5) מקום אחר שנקבע בצו הכליאה או בהוראת הכליאה הזמנית;
- (2) במקום ההגדרה ”כלוא” יבוא:
- ”כלוא” – מי שמוחזק מכוח צו כליאה או מכוח הוראת כליאה זמנית, שהוצאו לפי הוראות חוק זה.”

2. בסעיף 3 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 3

- (1) בסעיף קטן (א), המילים ”במקום שיקבע” – יימחקו;
  - (2) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- ”ג) לא יחליט הרמטכ”ל על הוצאת צו כליאה בהתאם להוראות סעיף קטן (א), אלא לאחר שניתנה לאדם שלגביו נשקלת הוצאת צו הכליאה, הזדמנות להשמיע את טענותיו לפני קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה שימנה הרמטכ”ל לעניין זה; הטענות שהושמעו כאמור יירשמו בידי הקצין ויובאו לפני הרמטכ”ל בטרם יחליט אם להוציא את צו הכליאה.
- ד) צו כליאה יובא לידיעת הכלוא במועד מוקדם ככל האפשר.”

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2 לפסקה (1)

מאומצת הערת בית המשפט המחוזי בפס”ד עיאה, שבה נאמר שהיה אפשר ליצור מנגנון שלפיו תתאפשר שמיעת הטענות כנגד הוצאת צו הכליאה, לפני הוצאתו. מנגנון כזה ראוי יותר, אף שבית המשפט קבע כי גם המנגנון הקיים בחוק הנוכחי משיג את תכלית השימוע. כמו כן, מוצע לקבוע בסעיף 3(ד) המוצע, כי צו הכליאה יובא לידיעת הכלוא במועד מוקדם ככל האפשר. הוראה זו מצויה כיום בסעיף 3(ג) לחוק, אשר מוצע כאמור להחליפו.

וזה נוסח סעיף 3(ג) לחוק, שמוצע להחליפו:

”ג) צו כליאה יובא לידיעת הכלוא במועד מוקדם ככל האפשר, ותינתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו בענין הצו לפני קצין בדרגת סגן אלוף לפחות שימנה הרמטכ”ל; טענות הכלוא יירשמו בידי הקצין ויובאו לפני הרמטכ”ל; מצא הרמטכ”ל, לאחר שעיין בטענות הכלוא, כי לא מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף קטן (א), יבטל את צו הכליאה.”

סעיף 3(א) לחוק, כנוסחו כיום, קובע כי אם יש לרמטכ”ל יסוד סביר להניח כי אדם המוחזק בידי רשויות המדינה הוא לוחם בלתי חוקי, וכי שחרורו יפגע בביטחון המדינה, רשאי הוא להוציא צו המורה על כליאתו במקום שיקבע. ואולם לעתים לא ידוע בעת הוצאת הצו היכן יוחזק הכלוא. לכן מוצע להשמיט מסעיף זה את המילים ”במקום שיקבע”, ותחת זאת מוצע להגדיר במפורש את המקומות שבהם ניתן להחזיק כלוא (ר’ דברי ההסבר לסעיף 3ב המוצע).

לפסקה (2)

סעיף 3(ג) לחוק קובע, בין השאר, כי רק לאחר הוצאת צו כליאה תינתן לכלוא הזדמנות לטעון את טענותיו, לפני קצין בדרגת סגן אלוף שימנה הרמטכ”ל, וכי בעקבות זאת יחליט הרמטכ”ל אם יש מקום לביטול צו הכליאה.

מוצע להחליף את סעיף קטן (ג) האמור ולקבוע כי השימוע ייערך לפני הוצאת צו הכליאה ולא אחריו. בכך

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ’ 459.

⁵ ס”ח התשנ”ו, עמ’ 338.

- 3א. "הוראת כליאה זמנית
היה לקצין, בדרגה ובתפקיד שקבע הרמטכ"ל לעניין זה, יסוד סביר להניח שאדם שהובא לפניו הוא לוחם בלתי חוקי שניתן להוציא נגדו צו כליאה לפי סעיף 3, הוא רשאי להורות על כליאתו עד לקבלת החלטת הרמטכ"ל בדבר הוצאת צו כליאה, לפרק זמן שלא יעלה על 96 שעות (בחוק זה – הוראת כליאה זמנית); לא הוצא צו כליאה בתוך 96 שעות כאמור, ישוחרר הכלוא, אלא אם כן קיימת עילה אחרת למעצרו לפי כל דין.
- 3ב. החוקה במקום כליאה
לוחם בלתי חוקי שהוצא נגדו צו כליאה או שניתנה לגביו הוראת כליאה זמנית, יוחזק במקום כליאה."
4. בסעיף 5 לחוק העיקרי, בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), במקום "מיום מתן צו הכליאה" יבוא "מיום הכליאה".

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 3 לסעיף 3א המוצע
- מוצע לעגן באופן מפורש בחוק את הסמכות החוקית לכליאתו של לוחם בלתי חוקי בתקופת הביניים עד למועד החלטת הרמטכ"ל בדבר הוצאת צו הכליאה. סעיף 3א המוצע מסמך קצין, בדרגה ובתפקיד שקבע לעניין זה הרמטכ"ל, שיש לו יסוד סביר להניח שאדם שהובא לפניו הוא לוחם בלתי חוקי שניתן להוציא נגדו צו כליאה, להורות על כליאתו הזמנית לפרק זמן שלא יעלה על 96 שעות (להלן – הוראת כליאה זמנית), עד לקבלת החלטת הרמטכ"ל כאמור. אם לא הוצא צו כליאה בתוך 96 שעות, ישוחרר הכלוא, אלא אם כן קיימת עילה אחרת למעצרו לפי כל דין.
- כמו כן, מוצע להחליף את הגדרת "כלוא" שבסעיף 2 לחוק, כדי להתאים אותה למנגנון האמור של הוראת כליאה זמנית, כך שהגדרת "כלוא" תכלול לא רק מי שמוחזק מכוח צו כליאה שהוציא הרמטכ"ל, אלא גם מי שמוחזק מכוח הוראת כליאה זמנית (ר' סעיף 1 להצעת החוק).
- לסעיף 3ב המוצע
- כאמור בדברי ההסבר לסעיף 2(1) להצעת החוק, מוצע להחליף את ההסדר הקיים כיום בסעיף 3א לחוק, ולפיו מקום הכליאה נקבע בצו הכליאה, ולהגדיר במפורש את המקומות שבהם ניתן להחזיק כלוא מכוח החוק, תוך הותרת מרחב שיקול דעת מסוים בבחירת מקום הכליאה הספציפי. כל זאת כמובן, בכפוף להוראות לפי החוק והתקנות שהותקנו מכוחו, המחייבות שהכלוא יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו.
- לפיכך מוצע לקבוע כי לוחם בלתי חוקי שהוצא נגדו צו כליאה או הוראת כליאה זמנית, יוחזק ב"מקום כליאה", המוגדר בסעיף 1 להצעת החוק, ככל אחד מאלה:
- (1) מקום שקבע שר הביטחון בצו, לצורך הוראות חוק זה;
- (2) בית סוהר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971;
- (3) מקום מעצר כמשמעותו בסעיף 7 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996;
- (4) בית סוהר צבאי כמשמעותו בסעיף 505 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן – חוק השיפוט הצבאי);
- (5) מקום אחר שנקבע בצו הכליאה או בהוראת הכליאה הזמנית.
- סעיף 4 בסעיף 5 לחוק המסדיר את נושא הביקורת השיפוטית על צווי כליאה, בסעיף קטן (א) שבו, נקבע בין השאר כי כלוא יובא לפני שופט של בית המשפט המחוזי לא יאוחר מ-14 ימים מיום מתן צו הכליאה, ובסעיף קטן (ב) שבו נקבע כי אם לא הובא הכלוא לפני בית המשפט מחוזי ולא הוחל בדיון באותו פרק זמן, ישוחרר הכלוא, וזולת אם קיימת עילה אחרת למעצרו לפי כל דין.
- מאחר שסעיף 3א המוצע קובע כאמור, שניתן לכלוא לוחם בלתי חוקי כליאה זמנית לפרק זמן של עד 96 שעות וזאת לפני שהוצא נגדו צו כליאה, ראוי למנות את תקופת 14 הימים האמורה שבמהלכה יש להביא כלוא בפני שופט, מיום הכליאה המקורי ולא ממועד צו הכליאה, שעשוי להיות מאוחר יותר. בהתאם לכך, מוצע בסעיף 1 להצעת החוק להוסיף לחוק את ההגדרה "יום הכליאה", המוגדר שם כיום מתן הוראת הכליאה הזמנית לפי סעיף 3א או כיום הוצאת צו הכליאה מכוח סעיף 3, לפי המוקדם מביניהם, וכן מוצע לתקן את סעיף 5(א) ו-(ב) לחוק, באופן שתקופת 14 הימים האמורה תימנה מ"יום הכליאה" ולא מיום מתן צו הכליאה.

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "פגישה עם עורך דין וייצוג הכלוא";
- (2) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים "אך לא יאוחר משבעה ימים" יבוא "אך לא יאוחר מתום שבעה ימים מיום הכליאה";
- (3) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3)

מוצע לקבוע בסעיף 6 לחוק (בסעיף קטן (א) המוצע), מנגנון ולפיו גורם מינהלי שהוסמך לכך ("הממונה" כהגדרתו בסעיף 1 להצעת החוק, שהוא קצין צה"ל בדרגת אלוף משנה ומעלה או ראש מחלקת חוקרים בשירות הביטחון הכללי, שהוסמכו לכך), רשאי להורות מטעמים של מניעת פגיעה בביטחון המדינה או שמירה על חיי אדם, שכלוא לא ייפגש עם עורך דין, אך לא מעבר לשנים עשר ימים מיום הכליאה. על החלטה זו ניתן לערער לפני בית המשפט המחוזי.

כמו כן, מוצע לתת לשופט של בית משפט מחוזי, אם הוגשה לו בקשה לכך באישור היועץ המשפטי לממשלה, סמכות מקבילה לזו של הממונה להורות מלכתחילה שכלוא לא ייפגש עם עורך דין, וכן סמכות להאריך את התקופה שהורה עליה הממונה. כל זאת אם מצא השופט שנתקימו העילות האמורות, ובלבד שסך התקופות שבהן נדחתה הפגישה עם עורך הדין לא יעלו על 21 ימים מיום הכליאה (סעיף (א) המוצע).

היועץ המשפטי לממשלה רשאי לאצול סמכות זו לפי סעיף 10(ב) המוצע (ר' דברי הסבר לסעיף 8 להצעת החוק).

כן מוצע לאפשר ערעור לפני בית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי, בין שניתנה במסגרת ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (א) המוצע ובין שניתנה במסגרת בקשה שהוגשה לפי סעיף קטן (א) המוצע (סעיף קטן (א) המוצע). בתוך כך, מוצע לאפשר לבית המשפט המחוזי להשהות את ביצוע החלטתו ל-48 שעות כאשר בכוונת המדינה לערער עליה (סעיף (א) המוצע).

עוד מוצע לקבוע כי הדיונים לפני בית המשפט המחוזי או בית המשפט העליון בסוגיה זו, יתנהלו במעמד צד אחד בלבד, אלא אם כן ציווה בית המשפט אחרת (סעיף (א) המוצע).

מוצע גם להסדיר את נושא ההודעה על החלטה בדבר דחיית הפגישה עם עורך דין והעילות לדחייתה, ולקבוע כי יתאפשר לכלוא להיפגש עם עורך דין במועד המוקדם האפשרי מרגע שחדלו להתקיים הטעמים שבשלהם נדחתה הפגישה (סעיפים קטנים (א) ו-(א) המוצעים).

סעיף 5 בחוק כיום, אין מנגנון מוסדר ומפורט בסוגיית פגישה כלוא עם עורך דין. הצורך בהסדרה בחוק של נושא מניעת מפגש של כלוא עם עורך דין, עלה הן בעקבות הערותיו של כב' השופט כספי בפס"ד עימד והן בעקבות אירועי מלחמת לבנון השנייה, שחידדו את החשיבות של מציאת הסדר חוקי הנותן מענה לצורך להוסיף ולאפשר פגישה של כלואים עם עורכי דין, מצד אחד, ולהבטחת האינטרסים הביטחוניים של המדינה, מצד שני. בהתאם לכך הצעת החוק מסדירה את סוגיית הפגישה של כלוא עם עורך דין, וכמו כן נותנת מענה לצורך בעיגון זכותו של כלוא לייצוג בהליכי הביקורת השיפוטית (נושא שנדון אף הוא בהערות של כב' השופט כספי בפס"ד עימד).

דוגמה קיימת להסדר מפורט בעניין פגישה עצור עם עורך דין, ניתן למצוא בסעיפים 34 ו-35 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ז-1996 (להלן – חוק המעצרים), וכן בתקנות שהותקנו לפי חוק המעצרים – תקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (דחיית פגישה עצור בעבירות ביטחון עם עורך דין), התשנ"ז-1997. חיקוקים אלה מסדירים, בין השאר, את הנושא של מניעת פגישה עם עורך דין, לגבי עצור ועצור החשוד בעבירת ביטחון, בהתאמה, בעילות המנויות באותם חיקוקים.

לפסקה (1)

כותרת השוליים של סעיף 6 לחוק, כנוסחו כיום, היא "זכות הכלוא להיפגש עם עורך דין". במסגרת הצעת החוק מוצע לתקן את סעיף 6 לחוק ולהסדיר בו היבטים נוספים של סוגיית הייצוג המשפטי של כלואים מכוח החוק, הגם שנושא הפגישה עם עורך דין עדיין ניצב במרכז הסעיף. לפיכך מוצע כי במקום כותרת השוליים הנוכחית של סעיף 6 לחוק, יבוא "פגישה עם עורך דין וייצוג הכלוא".

לפסקה (2)

סעיף 6 לחוק קובע, בסעיף קטן (א) שבו, כי כלוא רשאי להיפגש עם עורך דין במועד המוקדם האפשרי שבו ניתן לקיים את הפגישה בלי לפגוע בצורכי ביטחון המדינה, אך לא יאוחר משבעה ימים בטרם הבאתו לפני שופט בית המשפט המחוזי. בשל התיקון המוצע לסעיף 5 לחוק, לפיו יש להביא כלוא לפני שופט בית המשפט המחוזי בתוך 14 ימים מ"יום הכליאה", מוצע לתקן את סעיף קטן (א) האמור, ולקבוע כי יש לאפשר לכלוא להיפגש עם עורך דין לא יאוחר מתום שבעה ימים מ"יום הכליאה".

”(א1) הממונה רשאי להורות שכלוא לא ייפגש עם עורך דין בתוך פרק הזמן האמור בסעיף קטן (א), אלא במועד מאוחר יותר, אם סבר שהדבר דרוש למניעת פגיעה בביטחון המדינה או כדי לשמור על חיי אדם, ובלבד שהפגישה לא תידחה מעבר לשנים עשר ימים מיום הכליאה; על החלטת הממונה לפי סעיף קטן זה רשאי הכלוא לערער לפני בית המשפט המחוזי, שידון בערעור בדין יחיד.

(א2) שופט של בית המשפט המחוזי רשאי, לפי בקשה שהוגשה לו באישור היועץ המשפטי לממשלה, להורות שכלוא לא ייפגש עם עורך דין, או להאריך את התקופה האמורה בסעיף קטן (א1), אם מצא כי התקיימה עילה מהעילות האמורות בסעיף הקטן האמור, ובלבד שסך כל תקופות הדחיה של פגישת הכלוא עם עורך דין לא יעלו על 21 ימים מיום הכליאה.

(א3) על החלטות בית המשפט המחוזי לפי סעיפים קטנים (א1) או (א2) ניתן לערער לפני בית המשפט העליון, שידון בערעור בדין יחיד.

(א4) החליט בית המשפט המחוזי לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (א1) או דחה בקשה שהוגשה לפי סעיף קטן (א2), והודיע נציג המדינה במעמד מתן ההחלטה כי בכוונת המדינה לערער עליה, רשאי בית המשפט לצוות על השהיית פגישת הכלוא עם עורך דין לתקופה שלא תעלה על 48 שעות לצורך הגשת הערעור; לעניין זה לא יובאו שבתות ומועדים במניין השעות.

(א5) הדיון בערעור או בבקשה לפי סעיפים קטנים (א1) עד (א3) יתנהל במעמד צד אחד בלבד, אלא אם כן ציווה בית המשפט כי הדיון יתקיים בנוכחות הכלוא.

(א6) הודעה על החלטה בדבר דחיית פגישה של כלוא עם עורך דין כאמור בסעיף זה, תימסר לכלוא בהקדם האפשרי, אלא אם כן הורה הממונה או בית המשפט, לפי העניין, לדחות את מסירת ההודעה לכלוא למועד אחר, אם סבר כי קיים חשש שמסירת ההודעה תסכל את מטרת דחיית הפגישה.

(א7) חדלו להתקיים הטעמים שבשלהם נדחתה הפגישה עם עורך דין, יורשה הכלוא להיפגש עם עורך דין במועד המוקדם האפשרי;”

(4) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב1) ראה שופט של בית המשפט המחוזי כי כלוא שהובא לפניו אינו מיוצג, יודיע לו על זכותו לייצוג על ידי עורך דין בהליכים לפי חוק זה, ואם ביקש זאת הכלוא, רשאי בית המשפט למנות לו עורך דין לשם ייצוגו כאמור.”

בסעיף 9(ב) לחוק העיקרי, במקום ”מעצרו” יבוא ”כליאתו”.

אחרי סעיף 10 לחוק העיקרי יבוא:

”תחולת הוראות 10א. (א) הכריזה ועדת השרים כי מתקיימות פעולות לחימה בהיקף החוק בשינויים, במצב של לחימה בהיקף נרחב, המצריכות תחולה של הוראות החוק המנויות בפסקאות שלהלן, בשינויים המפורטים בהן, יחולו ההוראות שלהלן לעניין לוחמים בלתי חוקיים שנכלאו במהלך פעולות הלחימה כאמור:

תיקון סעיף 9 6.

הוספת סעיפים 10א ו-10ד 7.

ד ב ר י ה ס ב ר

שהוא המונח המתאים להחזקה במשמורת של לוחמים בלתי חוקיים מכוח החוק.

סעיף 7 במסגרת הפעלת החוק במהלך מלחמת לבנון השנייה, התחדדו הקשיים ביישום החוק במציאות של לחימה, הכרוכה לרוב בקשיים לוגיסטיים מהותיים, כמו גם באפשרות למספר רב יותר של כלואים. לפיכך מוצע להתאים את ההסדרים הקבועים בחוק

לפסקה (4)

מוצע לקבוע כי אם יראה בית המשפט שכלוא שהובא לפניו אינו מיוצג, יודיע לו בית המשפט על זכותו להיות מיוצג בהליכים אלו, וכי הוא רשאי למנות לו עורך דין אם ביקש זאת הכלוא.

סעיף 6 מוצע לתקן טעות שנפלה בסעיף 9(ב) לחוק ולהחליף את המונח ”מעצר” במונח ”כליאה”

- (1) הסמכויות הנתונות בסעיפים 3 ו-4 לרמטכ"ל, יהיו נתונות לקצין בדרגת תת אלוף, שהרמטכ"ל הסמיכו לכך;
- (2) הסמכויות הנתונות בסעיף 3(ג) לקצין בדרגת סגן אלוף, יהיו נתונות לקצין בדרגת סרן;
- (3) בסעיף 3א, בכל מקום, במקום "96 שעות" יקראו "7 ימים";
- (4) בסעיף 5(א), במקום "14 ימים" יקראו "28 ימים".

(ב) תוקפה של הכרות ועדת השרים לפי סעיף קטן (א) יפקע כעבור שלושה חודשים מיום שניתנה או במועד מוקדם יותר שנקבע בהכרזה; ועדת השרים רשאית להאריך את תוקפה של ההכרזה מזמן לזמן לתקופות שלא יעלו על שלושה חודשים בכל פעם, כל עוד מתקיימות פעולות לחימה כאמור בסעיף קטן (א) או בתוך 30 ימים לאחר סיומן.

10ב. (א) הכריזה ועדת השרים כאמור בסעיף 10א ומצא היועץ המשפטי לממשלה, לבקשת הפרקליט הצבאי הראשי, כי מתקיימות נסיבות מיוחדות שבשלהן לא ניתן באופן סביר לקיים הליכים לפני בית המשפט המחוזי או בית המשפט העליון לפי הוראות חוק זה, לרבות בשל קיומן של פעולות לחימה בהיקף נרחב כאמור בסעיף 10א, הוא רשאי להורות כי סעיפים 5 ו-6 יחולו בשינויים המפורטים להלן; בהוראה כאמור יפורטו ככל האפשר היקף הכלואים שלגביהם יחולו השינויים האמורים ומאפייניהם:

הוראה לקיום הליכים לפני בית דין צבאי

- (1) הסמכויות הנתונות בסעיפים האמורים לבית המשפט המחוזי, יהיו נתונות לבית הדין הצבאי לביקורת;
- (2) הסמכויות הנתונות בסעיפים האמורים לבית המשפט העליון, יהיו נתונות לבית הדין הצבאי לערעורי כלואים;

ד ב ר י ה ס ב ר

להוצאת צו כליאה לפי סעיף 3(ג) לחוק (כנוסחו בסעיף 2 להצעת החוק), לקצינים בדרגות נמוכות יותר (סעיף 10א(א)(1) ו-2(2) המוצע).

ב. הארכת המועדים הקבועים בחוק (הן בסעיפים הקיימים והן בסעיפים המוצעים בהצעת החוק), לעניין מתן הוראת כליאה זמנית ולעניין הוצאת צו כליאה שטרם נבחן בביקורת שיפוטית (סעיף 10א(א)(3) ו-4(4) המוצע), וזאת נוכח האילוצים והקשיים הנגזרים ממצבי לחימה אינטנסיביים כאמור.

הסדרים אלה יחולו כאמור, רק לאחר הכרות ועדת השרים. כדי להימנע ממצב שבו יימשכו הסדרים אלה לזמן ממושך שלא לצורך, מוצע לקבוע כי תוקפה של הכרות ועדת שרים כאמור, יפקע בתום שלושה חודשים,

לתרחישים של מצבי לחימה אינטנסיביים, ולהחיל הסדרים מיוחדים של החוק באותם מצבי לחימה. הסדרים מיוחדים אלה נחלקים לשני סוגים: אלה שעניינם הוא עובר להבאתו של הכלוא לפני שופט, אשר תחולתם כפופה להכרות ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (המוגדרת בסעיף 1 להצעת החוק כ"ועדת השרים") כי מתקיימות פעולות לחימה בהיקף נרחב המצדיקות את תחולתם של הסדרים מיוחדים אלה (כאמור בסעיף 10א המוצע); ואלה שעניינם הוא הליכים משפטיים מכוח החוק, אשר תחולתם כפופה, נוסף על הכרות ועדת השרים האמורה, להוראת היועץ המשפטי לממשלה (כאמור בסעיף 10ב המוצע). ואלה הסדרים המיוחדים המוצעים:

א. העברת הסמכויות להוצאת צו כליאה לפי סעיף 3(א) לחוק ולביטולו לפי סעיף 4 לחוק, וכן לעריכת שימוע עובר

3) הסמכויות הנתונות בסעיפים האמורים ליועץ המשפטי לממשלה, יהיו נתונות לפרקליט הצבאי הראשי.

ב) תוקפה של הוראה לפי סעיף קטן (א) יפקע בתום שלושה חודשים מיום שניתנה או במועד מוקדם יותר שנקבע בה; היועץ המשפטי לממשלה רשאי, לבקשת הפרקליט הצבאי הראשי, להאריך את תוקפה של ההוראה מזמן לזמן לתקופות שלא יעלו על שלושה חודשים בכל פעם.

ג) פקע תוקפה של הוראה לפי סעיף קטן (א), לאחר שהחל דיון בבית הדין הצבאי לביקורת או בבית הדין הצבאי לערעורי כלואים, יימשך הדיון לפני אותו בית דין עד לקבלת ההחלטה באותו עניין.

10.11. (א) מוקם בזה בית דין צבאי לביקורת לצורך הליכים בעניינם של כלואים, כאמור בסעיף 10ב.

בית דין צבאי לביקורת

ב) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה שופטים לבית הדין הצבאי לביקורת, מבין אלה:

1) שופטים צבאיים-משפטיים של בית דין צבאי מחוזי, לרבות מי שכהנו כשופטים צבאיים-משפטיים של בית דין צבאי מחוזי ויצאו לקצבה או פרשו מכהונתם;

2) שופטים המכהנים בבית משפט צבאי, כהגדרתו בחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשס"ז-2007.⁶

ג) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה מבין השופטים שמונו כאמור בסעיף קטן (ב), נשיא לבית הדין הצבאי לביקורת.

ד ב ר י ה ס ב ר

האזרחיות לקיים הליכים משפטיים מכוח החוק כבשגרה - באופן, במקום ובמועדים הקבועים בו. ההסדר המוצע נועד לאפשר לממש את הליכי הביקורת השיפוטית ושאר ההליכים השיפוטיים באופן הראוי ביותר, גם באותם מצבי לחימה אינטנסיביים (סעיף 10ב) (המוצע).

לפי סעיפים 10 ו-10ד המוצעים, יוקמו בית דין צבאי לביקורת ובית דין צבאי לערעורי כלואים. בין השאר קובעים הסעיפים האמורים, כי לבית הדין הצבאי לביקורת יוכלו להתמנות הן שופטים-משפטיים המכהנים בבתי הדין הצבאיים המחוזיים (הפועלים בשטח ישראל מכוח חוק השיפוט הצבאי, התשס"ז-1955), והן שופטים המכהנים במערכת בתי המשפט הצבאיים (הפועלים באזור יהודה והשומרון מכוח תחיקת הביטחון). לעניין בית הדין הצבאי לערעורי כלואים נקבע כי יהיה ניתן למנות לערכאה זו שופטים המכהנים או הכשירים לכהן בבית

או במועד מוקדם יותר שנקבע בה, אלא אם כן החליטה הועדה להאריך את תוקף ההכרזה (סעיף 10א) (המוצע).

ג. אפשרות קיום הליכים שיפוטיים מכוח החוק בערכאה צבאית מיוחדת שתוקם לשם כך, מוצע לקבוע, כי בכפוף להכרזת ועדת השרים לפי סעיף 10א המוצע, בהתקיים נסיבות מיוחדות אשר אינן מאפשרות באופן סביר קיום הליכים מכוח החוק לפני בתי המשפט האזרחיים, לרבות בשל קיומן של פעולות לחימה בהיקף נרחב כאמור בסעיף 10א, יוכל היועץ המשפטי לממשלה, לבקשת הפרקליט הצבאי הראשי, להורות על קיום הליכים כאמור לפני ערכאה צבאית שתוקם לשם כך, ולא בערכאה אזרחית.

עתות לחימה, שבהן נרתמת המערכת הצבאית כולה למאמץ המלחמתי, מתאפיינות בנסיבות מיוחדות (כגון מספר רב של כלואים). שבשלהן עלול להיבצר מהערכאות

⁶ ס"ח התשס"ז, עמ' 364.

(ד) בית הדין הצבאי לביקורת ידון בדין יחיד; השופט אשר ידון בעניין פלוני ייקבע בידי נשיא בית הדין הצבאי לביקורת, ובאין קביעה כאמור – לפי סדר שקבע מזמן לזמן נשיא בית הדין הצבאי לביקורת.

110. בית דין צבאי לערעורי כלואים (א) מוקם בזה בית דין צבאי לערעורי כלואים, לצורך דיון בערעורים על החלטות של בית הדין הצבאי לביקורת.

(ב) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה שופטים לבית הדין הצבאי לערעורי כלואים, מבין אלה:

(1) שופטים צבאיים-משפטים של בית הדין הצבאי לערעורים, לרבות שופט עמית;

(2) שופטים צבאיים-משפטים של בית דין צבאי מחוזי, אף אם יצאו לקצבה או פרשו מכהונתם, הכשירים להתמנות לשופטים צבאיים-משפטים בבית הדין הצבאי לערעורים.

(ג) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה מבין השופטים שמונו כאמור בסעיף קטן (ב), נשיא לבית הדין הצבאי לערעורי כלואים.

(ד) בית הדין הצבאי לערעורי כלואים ידון בדין יחיד; השופט אשר ידון בעניין פלוני ייקבע בידי נשיא בית הדין הצבאי לערעורי כלואים, ובאין קביעה כאמור – לפי סדר שקבע מזמן לזמן נשיא בית הדין הצבאי לערעורי כלואים.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצבאי הראשי, להאריכה. זאת בדומה להסדר האמור לעניין הכרזת ועדת השרים (סעיף 10ב(ב) המוצע).

סעיף 10ב(ג) המוצע קובע הוראת מעבר בעת פקיעת תוקפה של הוראת היועץ המשפטי לממשלה כאמור, וזאת מתוך רצון ליצור אחידות ורציפות במעבר מערכאה צבאית לערכאה אזרחית, בתום תקופת הלחימה. הסעיף האמור קובע, כי מקום שהחל דיון בערכאה צבאית, יימשך הדיון לפני אותה ערכאה עד לקבלת החלטה באותו עניין. דהיינו, אם החלה ערכאה צבאית לדון בעניינו של כלוא לפני שפקע תוקפה של הוראת היועץ המשפטי לממשלה, היא תמשיך לדון בעניין גם אחרי שפקע תוקפה של ההוראה, עד שתיתן את החלטתה. יצוין, כי כתוצאה מכך ערעור על החלטה של בית הדין הצבאי לביקורת שניתנה לאחר שפקעה תוקפה של הוראת היועץ המשפטי לממשלה, יידון לפני בית המשפט העליון ולא לפני בית הדין הצבאי לערעורי כלואים.

הדין הצבאי לערעורים. הוראות אלה מוצעות כדי ליצור מאגר רחב של שופטים פוטנציאליים למינוי לערכאות הצבאיות לפי החוק, שעתידות לפעול, כאמור, בעתות לחימה המתאפיינות, בין השאר, במספר רב של כלואים, זאת לצד העיסוקים הרגילים של מערכת השיפוט הצבאית. עוד נקבע בסעיפים האמורים כי מינוי השופטים כאמור, ייקבעו בידי הרמטכ"ל בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים.

ד. העברת סמכותו של היועץ המשפטי לממשלה לעניין מניעת מפגש של כלוא עם עורך דין, כאמור בסעיף 6(א2) המוצע (כנוסחו בסעיף 5 להצעת החוק), לפרקליט הצבאי הראשי, וזאת עם כניסתה לתוקף של הוראת היועץ המשפטי לממשלה כאמור בסעיף 10ב(א) המוצע (סעיף 10ב(א3) המוצע).

הוראת היועץ המשפטי לממשלה להפעלת ההסדרים המיוחדים האמורים, תפרט את היקף תחולתה (סעיף 10ב(א) המוצע) ותוקפה יפקע לאחר שלושה חודשים אלא אם כן החליט היועץ המשפטי לממשלה, לבקשת הפרקליט

"(ב) היועץ המשפטי לממשלה רשאי לאצול את סמכותו לפי סעיף 6(א2), לפרקליט המדינה, למשנה לפרקליט המדינה או לפרקליט מחוז."

ד ב ר י ה ס ב ר

את הסמכות הנתונה לו לפי סעיף 6(א2) המוצע, לאשר הגשת בקשה לבית המשפט המחוזי למנוע פגישת כלוא עם עורך דין.

סעיף 8 בדומה להוראת סעיף 242א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, מוצע לקבוע אפשרות ליועץ המשפטי לממשלה לאצול לפרקליט המדינה, למשנה לפרקליט המדינה או לפרקליט המחוז,

